

Reservist zeker niet

Graag neem ik de gelegenheid te baat te reageren op de kwartaalcolum 'Waar is de orgelman?' van reserve-officier John Angenent in het vorige nummer van *Civiel/Militair*.

Angenents pleidooi voor meer respect voor de reservist lijkt geen toeval. In april nog vierde de Nationale Reserve (Natres) haar 55-jarig bestaan; het vierde deel van de Landmacht Doctrine Publicatie (LDP-IV), *Nationale operaties*, met daarin een weinig aandacht voor de Natres, is onlangs verschenen; en ook op reservistengebied liegen de onheilstijdingen er niet om in het Masterplan SAMSON en de voorgenomen bezuinigingsplannen op Defensie uit de brief 'De krijgsmacht naar een nieuw evenwicht: financieerbaar, expeditionair en met ruimte voor investeringen'.¹

Afgenomen dreiging

Hoe moeten we de "orgelman" uit de column van Angenent lezen? Orgelmannen als symbool voor de reservisten die de Koude Oorlog hielpen winnen? In elk geval heeft het er alle schijn van dat met het geplande sluiten van legerbases, afstoten van schepen, F-16's, PRTL's en pantserhouwitzers het roer ook voor de Nationale Reserve definitief om zal gaan. In de gepresenteerde plannen wordt ook het mobilisabele bestand van de landmacht in zijn geheel opgeheven in verband met de afgenomen dreiging van een massale aanval op het NAVO-verdragsterritoir. Met andere woorden: ook het materieel in op- leg van de reguliere reserve-eenheden van de Koninklijke Landmacht – in NAVO-jargon de *Long Term Build-up Forces* (LTBF) – gaat 'over de blokken'. In het Masterplan SAMSON² wordt melding gemaakt van "ongeveer 80 eenheden van compagniesgrootte", waartoe naast het materieel van manoeuvre- ook dat van artillerie-, genie- en logistieke eenheden behoort.

Op Prinsjesdag zal samen met de reguliere begrotingsstukken het Integraal Defensie Plan (IDP) 2004-2013 aan de Tweede Ka-

mer worden aangeboden. Dan zal blijken hoe de Natres-vork in de Defensie-steel zit.

Drie categorieën

Om begripsvervuiling te voorkomen, moet helder zijn dat de krijgsmacht drie categorieën reservisten kent:

- **Reguliere reservisten:** het 'slapende' bestand beroepsmilitairen dat de actieve dienst heeft verlaten en tot een rangafhankelijke leeftijd op afroep beschikbaar is. Zij blijven in het personeelsbestand, maar de kans is nietig dat ze ooit zullen worden opgeroepen.
- **Actieve reservisten:** de 2.800 militairen van de vijf semi-parate Natres-bataljons³, die nog wel eens denigrerend het predikaat 'weekendsoldaat', 'deeltijdmilitair' of 'Dad's Army' naar het hoofd geslingerd krijgen. Ze krijgen een toelage voor elke opkomstdag.
- **Afroepreservisten:** de categorie die met Defensie afsprekt dat ze voor een bepaalde periode beschikbaar is om te worden uitgezonden. Zij krijgen behalve een opkomst- ook een beschikbaarheidstoelage.

Natres buiten schot

De vijf Natres-bataljons, genummerd 10 tot en met 50, blijven zo semi-paraat als tot op heden het geval is geweest. Logisch, want ze ressorteren onder de *High Readiness Forces* van de Nederlandse krijgsmacht, die direct inzetbaar moeten zijn voor de nationale operaties zoals die worden beschreven in de LDP-IV. In vijf inzetvormen kan het reservebestand van de landmacht deelnemen: niet alleen in taken als gebieds- en objectbewaking of patrouillediensten, maar een scala aan opdrachten, uitgezonderd explosieven-opruiming, behoort tot de mogelijkheden. De introductie van de NAVO-richtlijn MC 317/1 (*NATO Force Structure*), over de nieuw te vormen structuur van de

NAVO-strijdkrachten, zal waarschijnlijk in 2004 volledig uitgevoerd zijn. Voortaan zal als uitgangspunt worden gehanteerd dat het materieel dat bestemd is voor de LTBF en binnen vijf jaar kan worden verworven, niet meer hoeft te worden opgelegd. Op het moment dat door inlichtingendiensten een reële dreiging van een aanval op het NAVO-verdragsterritoir wordt onderkend, is er nog tijd genoeg om dat materieel te verwerven. MC 317/1 heeft alleen consequenties voor de reactietijd voor het materieel dat bestemd is voor de reguliere reservist: het materieel van de actieve reservist uit de Natres-bataljons blijft buiten schot.

Respect

Het zal duidelijk zijn: Angenents pleidooi voor meer waardering voor de reservist lijkt steeds minder toevallig. Worden de overblijvende afroep- en actieve reservisten nogal eens over het hoofd gezien, ze verdienen respect voor hun aandeel in nationale operaties. Bij mij komt geen onvertogen woord over de Natres over de lippen, maar hoe je het ook wendt of keert: er zitten verschillen in gevechts-, vredes- en nationale operaties. Die eerste twee categorieën worden uitgevoerd door het parate deel van de krijgsmacht, de laatste – idealiter – met name door de Natres. Daarmee bagatelliseer ik de spanningen van reservisten niet in het minst, want hun credo zou evengoed kunnen luiden: 'Geen stress, bel de Natres!' Terecht worden de (actieve) reservisten door Dick Berts "onze nationale *rapid reaction force*" genoemd.⁴ Snel reagerende vrijwilligers laten in tijden van onheil in eigen land zien dat ze bestaansrecht hebben: de watersnood in Limburg, varkenspest, mond- en klauwzeer, de vuurwerk-ramp in Enschede. Al jaren bekommern ze zich om de bewaking van Kamp Heumensoord tijdens de Vierdaagse van Nijmegen, en bieden ze als *Opposing Forces* een realistisch optredende tegenstander voor de parate eenheden van de krijgsmacht, zoals het Korps Commando Troepen, het Korps Mariniers, de Lucht-

uitgespeeld

Opslagplaatsen als deze, vol mobilisabel materieel voor reguliere reservisten, zullen verdwijnen. (foto: ANP / Toussaint Kluiters)

mobiele Brigade en de pantsersinfanterie. Dan de categorie afroepreservist: dat betreft functioneel specialisten die in uitzendgebieden werken voor de *Cimic Group North*, het project *Integrated Development of Entrepreneurial Activities* (IDEA) in Bosnië-Herzegovina, of als Civiel Medisch Personeel (CMP) in de geneeskundige inrichtingen van de krijgsmacht, zoals het Mobiel Geneeskundig Operatiekamer Systeem in de Afghaanse hoofdstad Kabul. Evenzeer broodnodige medespelers binnen de krijgsmacht.

Geen museumstuk

Zoals een reservespeler van een voetbal-eftal langs de lijn wacht om te mogen invallen, zo staat – achter de overdriving schuilt de werkelijkheid – de actieve reservist gedisciplineerd en vol toewijding op de uitkijk voor het *moment suprême* dat het ‘soldaatje spelen’ als *Opposing Forces* kan worden omgezet in deelname aan één van de inzetvormen van nationale operaties. Die ‘invallersfunctie’ is even belang-

rijk als die van de brandweer, politie, ambulancedienst of, in vroeger tijden, verdedigingsorganisaties als de Bescherming Bevolking en het Korps Mobile Colonnes. Was de Natres vroeger louter de snel inzetbare reserve-eenheid voor de verdediging van het Nederlands grondgebied, nu kan ze hoofdleverancier van personeel en materieel zijn in tijden van rampen en crises.

Daarom mag de rol van de reservist anno 2003 niet zijn uitgespeeld. Met name bij het bestrijden van rampen en crises moet snel een verzoek om een toegesneden bijdrage van de krijgsmacht gehonoreerd kunnen worden. Initieel en *tailor-made* moeten reservisten de personele en materiële middelen ‘op de mat’ kunnen brengen, in afwachting van de komst van de parate eenheden die vanwege een organieke dagtaak een aanmerkelijk vertraagder *Notice To Move* hebben.

Daarom ook is het belangrijk de reservist een vergelijkbare waardering te doen toekomen als de veteraan. De Natres lijkt in

de verste verte niet op de komische tv-serie uit de jaren zeventig waarmee ze zo vaak wordt vergeleken; ze is een deel van de krijgsmacht dat het land bescherming kan bieden in de breedste zin van het woord.

De Natres, kortom, moet in het tijdperk na 11 september 2001 participeren in het integraal veiligheidsbeleid van Nederland. Niet als een verzameling orgelmannen, en zeker niet als museumstuk. ■

Noten:

1. Brief d.d. 30 juni 2003 van de Minister van Defensie, H.G.J. Kamp, en de Staatssecretaris van Defensie, C. van der Knaap, waarin de maatregelen bij Defensie in kort bestek van negen maal A4 worden toegelicht.
2. Het Masterplan SAMSON begeleidt een ingrijpende reorganisatie bij Defensie. Op pagina 58 (versie 2.2) wordt het opheffen van de LTBF van de Koninklijke Landmacht vermeld.
3. Semi-paraat, want alleen de plaatsvervangend bataljonscommandant is een Beroeps Onbepaalde Tijd (BOT). De plaatsvervangend compagniescommandanten zijn wél reservisten. Elke compagnie heeft een sergeant-majoor-BOT die als mentor/begeleider vanuit de bataljonsstaf is gedetacheerd. De bataljonsstaf zelf heeft daarentegen meerdere BOT-functies.
4. Dick Berts, ‘De Nationale Reserve, onze nationale rapid reaction force’, *Trivizier*, april 2003, blz. 6-9.

Marcel van Hemert is onderofficier bij de Koninklijke Landmacht en publiceert regelmatig over defensie-aangelegenheden. Met dank aan kapitein Willem den Hartog en adjudant Richard Suijk, Staf 50 Natres-bataljon, Amersfoort.